

ההבדל גדול בין עולם המאמץ לבין עולם עיון, במקום שרק
ה"שכל הקרי שולט. מי עוד יכול להרגיש בה עסוק את
הנישגב ההתירספי והנאצל שבגריאה כמו המשיח? האין מאי-
הדאי שבת כזו מאותו סקר רשימה הנצח, התחלים? האין
כל מאמץ - אם גם בלתי מתוך - מיותר במקצועו, מיותר
הרואה את העולם בשלל צבעים יפים וברמין נאצל?

* * *

סניען הסל איננו מתחמק בזה שהוא יראה את ישאלה
האמנה מנקודת ההשקפה של משיח ואמן. הוא מראה על
השיטה שנתונה בעולם המדע בזמן האחרון. בה בשעה שחוקרי
הטבע הקדומים השתדלו להכחיש את כל מה ששייך לדת, הרי
עכשיו נסתלקה הבטיחות של הכפירה. הוא מצטט את דברי ג'ון
גייס: "ההיאחיה הפיסיקלית המודרנית מברחה אותנו לחשוב
שהביא והיו פעיל מתוך לשטח חסך. שהם הנם רק חלק אחד
מצורה, כמו שראשון נמצא מתוך לבדו. וסל רואה בדברים
אלו, שנאמרו על ידי איש מדע גדול, סימן שסוף סוף נשבר
קשר מעריצי הטבע להכחיד האמונה. גם זה איננו הודוה, "שינוי"
החיות של חלק ידוע מהמדע בתם לדת הוא אחד הדברים
הברמפנינים בתולדות התרבות האנושית. אבל מענין ביותר באיזה
התלהבות מנא וסל את הכרתו בישאלה זו. הוא איננו מדבר
בוודיות, איננו הולך על קצות אצבעותיו.

לפני ישנם דברים יותר נעלים, סאלו שיכולים להפטר על
די המדע, המתעסקת רק בחוקי הטבע הפיסי. "הפיסיקה -
אומר וסל - חשבה בהתעפה של אדריכל, שבנחה לעשות
מחל ישר העולם כליה. היא אינה יכולה זאת, כל מדעי הטבע

נעלה, שאמנם הוא אינו יכול להבנה, אבל המסירה ישנה, והוא
חושב שהליכתי בן העולם גם הוא בשביל איזה הכליה, שישים
פחזה לו איזה דבר השניה הנסרי מטה שהיה סה. בכלל: לו
היה האיש מאמץ, היה נמצא בעולם יפה נעלה יותר, היה
יאה יחומע אחת, מפני ה"האלקות ויהי מוסקר עדינה מאד,
וכדי לשמיע אותה מוכרחים להשתמש לשים זה בכת שמיעה"
ידעו, וכדי להשג את זה מוכרחים - חושב וסל - להאמין.
אבל זה עוד לא הכל. כדי להפס באמת את צלילי
המוסיקה העדינה הזאת לא די מה שיש לו כח שמיעה רחב;
צריך להו דחמה, נחין דוד רצון לשמיע: נחין שירצה להפס
להרגיש את איתו הדבר הגדול אשר לא כמלים אפשר לבטא,
ולא כאותיות אפשר להוכיחו. אבל זמננו דגהליסטי לא נותן
לשבת ולשמיע אותם הדברים הנשגבים, ועל כן ההיט של היים
הם ברי אושר יכלי טעם.

מה חדש כאן וסל. כאשר אין מה להדיש בוד כלום.
החדוש הוא רק בזה, שנאט את זה כמשיח, כאמן, מטה
מעמים יצו להוכיח לנו שיהיה שייכת לאלו השגותאם את
החיים. ראלו הרצים להתחק מדמבע עם ישה, עשיה וקסמה.
אבל ראשון המפשים חיים וההגות שבחיים, המפשים את הטבע
יכל מה שאפשר להוציא ממנה להענוגי האדם, איזה שייכות
יכל להיות לאמן זה אל הדת? האמן - מטה יצו להוכיח לנו
-- זו הלא עם הטבע יתחפיש, והרה הן משיע לשני הדברים
האלו.

יהיה בא אמן גדול ואושר את היסך: שבלי אמינה
העולם הוא יק, חי ראשם חס דלים, בלי יופי, בלי קסם, בנראה
סעו מתנני הדת סענת גדולה. ייקא האמן נכחו להרגיש את

חיים מיכל מיכלין

כולל הפרושים בירושלם בסוף המאה הששית

נמצאת בצד חסידו וואהל'ין אשר קדמה ישיבתם שמה, כסבת
שנוי הבנהנים קפ"י הגר"א ז"ל שהנהיג תלמידו הגו' אבדל
לקומת זה נקיר הרבה מאד ברבני הספרדים בצפת וביראשם
הרב הגדול מוהר"ר יצחק אבולעפאי וצ"ל וכמה חקיפותו
יהשפעתו של השר הקדוש מוה חיים פרחי ז"ל, בנוצור
מצא כולל זה קורתו המבוסבת ק"ו הגאון הגדול מוהר"ר
חיים מוואלאזין וצ"ל ואחיו עכו הרבנים חנניקים מוהר"ר
אר' לוב כ"ר דובער פסקעלעס ז"ל וכזהר"ם זלמן כהר"י
אורי ז"ל, ואח"כ קיי הגאון הגו מוהר"א אבא"לי פאסוואה"קר
וצ"ל, שהם יברו לבטרה זו "כרכו" בווי"נא שמשם היו
חפ"י יע"ם תקע ישיבתי בצפת ינם שמה לא יכול להיות יחד עם חסידו
וואהל'ין ואחרי נפילתו רבים שסל קנע דירתו בירושלים בחי השון
תקפ"ו. כן כיהב מפורש הגאון ר"י פרוש בעל פאת השלחן בוכרונות
הגלו. אבל אני מחשבים בזה כי יפי טה שאנו מוצא כספור אחר, כבר
הי הנריס'ם בירושלם עוד ס"פני תקע"ה עיי' תקע"ס מהנכס ההנכס ירחי-
צאח של בוללות הספרדים בווי"ם מצי תקע"ד שאני מפרשים הראה
בהערך, ובסבתם הנריס'ם ר"י יונת דובעה שבת סצפת שינת תקע"ו כותב
כי הוא עתה אינה בצפת מפני שקנע ירחי בירושלים וקנע ישיבוו במקום
ישיבת בעל איר החיים. ירחי: כרם מעניול בהר"י בירך בלחית
בווי"שלים עה"ק חוב (עיי' ח"י הכטי ירושלים ר"י, ינה 161 העיר-3)

בהשאל'ם תולדותיה של החלוקה בכלל כבר דשו
רבים, ואין במדתנו בזה לספל בסדושה זו.
כוונתנו במאמצי זה להבליט התפתחות כולל פרושים
בירושלם בערך באמצע שנות השמונים לתחמה התולפת.1)
לכתחילה נוסד כולל "קהל קודש פרושים" בצפת,
ק"ט הגר"א ז"ל ק"י הגאון הגו מוהר"ם כקניול פרוש וצ"ל
משקלוב בתלמידיו הגר"א ז"ל.2) דכולל הזה פגש בהתנגדות
1) עיי' דברי הגאון הגו מוה יסר"א פרוש אצ"ר בעל ספר פאת
השלחן וקל'ין הדתן שנתפרסמי ק"י הר"ר מר אליעזר יונתן ג"י בכפר
הירדית דכטי ירושלים, של תהיג מוהראל פרוסקין, בהרך ירושלי,
יבהמאכא צ"ל, בירך ב שש פירם הר"ר רובליי הנצי על יסוד כתי
שנמצא ביר הרב יוס סקעניסקי כ"י בארכיוני שר הגאון הגו מוהר"ר
שמואל הלום וצ"ר גם את תקנור החלוקה שנסדו ונסדו בווי"שלים שנת
תקפ"ט. הקנות מענינית מאד.
2) תחלת כווא היה בשנת תקס"ד כככיה, ששם היו עקרי הבנהנים
של ישיב האשכנזים בכרה אנשי יויא תחת ראשותו של האדמו"ר
הספרדים מוהר"ר אברהם דוב קאליסקר וצ"ל, והם היו לקחים סעית אי
סויילנט והסדנית של יופא חאכוב. ואיני הפיישים מוה דיום מואסיס,
ור' איניק כגיד דראמאנווי ור' יויטה סויילנט היו ג"כ תחת עקודתם
של החסידים. יע"ם בבוא רגאון סיהרם ה יסביא, לא אהרר ליק

יבנעולם של גיהנום, בפיה ומסירלים, אך מקום בשביל מישהו. הוא אינו כאמין במישהו שיהיה נגד על השקפה אחת או אחרת.

נכון — הוא איש — שגם הגיהנום והדקלים יש להם טובן רשעה שלמה של שחמט מוסר: היה אדום, היה ישר, אל העשה רעות, היה תבנית אל תבנית מאהרית, וב, הן, אבל ורסל סוכר שדרישית אלו אתן הגניית כישן באות מכוסים, יען כי בלי אמונה אין סיבה לכל הדרישות המוסריות הללו. המישהו נעשה בלתי סבלני כלפי הדרישים מוסר בלי אמונה, וקרא: לעזאל כל הענק הזה! למה לי להיות אדום וישר ולא לעשות רעות ולתרגיש אחריות, אם אני ידע רק איזה סקעה מוכנית מאיזה אלקטרוניס מפרשים המדבקים על די יגב ייש, כדי שאחרי זמן קצר תתפורר עם ייה יע? אם בתוך מקרי העולם לא נשאר מסני שום עקבות, דרי אין כל הריש אם אני עושה רע או טוב, כדי שאשא באחריות, צריך שבתוך מעשי תהיה תוצאות חשובות, ומה שיצא מתוך מעשי הוא — לסי דברי החבל ילהם — אסם ובלום. כיגש האחריות שלי יתני נוסל תחת יאמיות החסם של הקפיטליסטים או הביזיליטים המנצלים את התבונה לשפוזותיהם. בשישה המדות הלא מתבוננת האמנות לנצל אותי ולא להעניש עניש קייטללי. דרי העתיד? בני? במה תוכיחו לי את זה? עכשיו יכול אני לעשית חסם, ההודמנות לא תחזור שוב — המלחמה בעד סלדי רצינותי וזה המשימות החדה! מסקנות שמוחתת כאלו מתקבל על פי אלו המסימים בעד ודים בלי אמונה.

הוכחות הוא יישן נויש, האין אנו שומעים את ההד של הדברים העתיקים המישם במי הכותבים: אבל ושהה כי מהי

אנם יכולים את זה. הם אינם יכולים אפילו לתת ביאורים על מה שידוע לנו על האדם וחיו. כך, למשל יוצה אחד הפילוסופים לשכנע את ורסל שישכל האדם בא מזה שהאנשים הקדמונים לא היה להם קרניים כדי להלחם, ולכן היו מוכרחים להשתמש עם השכל בתור כליון במלחמת קיום. ורסל אינו רוצה להאמין שכל השיטות הפילוסופיות, צורות האמנות הגדולות, הדילוגים של סלטו, והסימפניה התשיעית, כולם הם תוצאה מזה ישמן קוף ידוע לא היה לו בלי-מלחמה גופניים... אין זה מתקבל אצלו על השכל.

בריון ככה אין מתקבל אצלו על השכל, דעת אלו המבישים על כל העולם מנקודת-מבט אקונומי-מטריליסטי, אלו המחשיבים בתולדות האנושיות רק מלחמת מעמדות, בין העשירים והמדוכאים, או כמו שאומרים בשפה המודרנית — בין הקפיטליסטים והפרולטרס.

הוא אינו רוצה להאמין שהמלם של ישכספר נכתבה כדי להבטיח לבעלי האחוזות הגדולות את רכושם, והספירות העולמית נוצרה כדי להסדיר לפועלים להשג מה ישמגיע אליהם. בקצור: ורסל כופר בכל הדוגמות שעליהן מתבוננת האנושיות כיום. הוא רוצה דוקא להאמין שלאדם יש נשמה, שיש אלקים בעולם, שיש סמרה בשביל העולם, ושישנם אידיאלים רוחניים שאדם יכולים להיות נסדרים באמת המדה של המדע ואינם יכולים להשקל במאזנים ששוקלים ככר להם — במה שכבר הלחם לא היה חשוב. הוא מהן להיות סאמין בשעה שאמונה היא בלתי סופולרית כמו שהיתה לפנים בלתי סופולרית הכפירה.

אבל פרינץ ורסל מהן ללכת עוד הלאה: הוא סוכר

ביוחדת 4) שהיו מסדרים בזו"גנא שנה שנה סכל בקב"ה חלוקה איש איש לפי קרבו וכספת אנשי ביתו על יסוד הורקות סוקדכות שהיו מקבלים שם בצפת מראשי הסטונים שכר.

ואח"כ, כאשר רבים מבני כול"ל פרזשים התיישבו גם בירושלם, אחרי אשר הקתיק הגאון הג' סוחרים'ס הגו' את דורחו בצפת לירושלם, נפרד כול"ל פרזשים בירושלם יבשה מקושא.

בשנת תקפ"ח : עיי' ר' נפת ב"ר סעדיה. ורצ"ה הגדול. בשנת תקפ"ט : ר"ך ברארי ופרייפ. ואיכס:נדרא וחכיאם השרי' ר' יחוסע נליקעס.

בשנת תקצ"ז : עיי' הרב סוהר ישיקה ביראקי וצ"ל חתן הגאון סוהר"י פרוש בעל פ.ת. השלחן. ישיבה עיי' ר' ולמן הירן וגיטו מקושא. כל אלה סביא הגר"י פרוש בוכיזנות. אבל נשמשו שתי שנים מסבת המלחמות. עיין על כל זה בתח"י חלק ג' צד 152.

4) שתיים מרישיות הללו המקורות נמצאות בירי, והתן אנ ספרים כמי שהן להקן.

5) תחלת יסוד הישוב הזה של פרזשים בירושלים אנו סוצאי' בספר הכנסה והוצאה של כוליות קהת הספרים בירושלים בשנת הקד' הנסמא בירי וססנו אנו סעתיקים שח הקסע ולקסן עם כל השנאות של הכותב בהפנקס ההוא :

בהוצאות רדש תשרי תקע"ד :

שולחים שר'רים לאסוף נדבות, ולקבוע קופות רמכקה'ג, בכל המקומות אשר בני ישראל נחתים שבת. זאת חכמה חזרה היו שולחים לאה"ק בתורסנויות שונות 3) לח"ק עפ"י רשימה

3) ואלה שמות השליחים ששנת תקע"ה עד תקצ"ב שחם הביאו את כספי החלוקה ירושלמה שנה שנה.

בשנת תקע"ה : ר' יחיאל ר' נתנס יר' יצחק. בשנת תקע"ו : הרב ר' שמואל הרב סקאמן וסופלג ר' יצחק סקובנה.

בשנת תקע"ח : השדר ר' אליהו ביאליסטאקער ור' ולמן בתן. בשנת תקע"ט : ר' ולמן שפירא עיי' פוליסא (י"ל המחאה) בשנת תק"ס : עיי' הגו' שבא עם הרים געצל ודגבירה בלוסח מפינסק.

בשנת תקפ"א : עיי' ר' ישמאל הוראנר ור"ך קלעצקיר. בשנת תקפ"ב : עיי' ר' יצחק ויל ור' נפת בתחפיד רמ"ס (משקלוב) ור' נפת בהרי ר' סעדיה.

בשנת תקפ"ג : עיי' השדר ר' ולמן צורף בשוכו סאשכנו דרך ווילנא.

בשנת תקפ"ד : עיי' הצדיק ר' סוכיא, ור' שלמה פ"ח סירושלים בשנת תקפ"ה : עיי' השדר ר' בצלאל הכתן והמנוח הספורס ר' יודל סווילנא.

בשנת תקפ"ו : עיי' השדר המופלג ר' חירש פרוש (פראכמינגברג) שבא עם הגאון רפינסק מקושא דרך יבשה.

בשנת תקפ"ז עיי' הסנוח ר' ולמן שפירא, ור"ך בתן, כסואם דרך

תבונה - חוברת כב-לא: דבורץ, ישראל זיסל עורך (4) | 0 | עמוד מס: 54 הודפס ע"י אוצר החכמה